

بسمه تعالی

برنامه راهبردی پیشنهادی سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای کشور

(رویکرد اساسی تهیه کننده این برنامه عبارتست از : استقرار ابرسامانه مغز افزاری دکتربنال مبتنی بر علو نو ترکیب به منظور هوشمندی سازی و ایجاد یکپارچگی میان تمام ارکان و اجزاء حمل و نقل جاده ای و تعامل راهبردی با دیگر شقوق حمل و نقل و دیگر دستکاههای اجرایی ذیربط در کشور- اقتصادی نمودن هر گونه فعالیت قانونی متداول در حوزه حمل و نقل جاده ای کشور- توجه جدی به امر ترانزیت و دیپلماسی عمومی - واگذاری امور تصدی گرایانه به بخش های خصوصی واجد شرایط در چهارچوب قوانین و مقررات بالا دستی و مصوبات مجمع عمومی سازمان)

وزارت راه و شهرسازی به عنوان متولی اصلی بخش حمل و نقل کشور و حلقه اتصال بخش های مختلف اقتصادی، از اهمیت ویژه ای در توسعه همه جانبه کشور برخوردار است. راه و ترابری همواره به نام مهم ترین بخش زیرساخت کشور مورد توجه دولتمردان بوده و هست و رشد شاخص های آن تأثیر مستقیمی بر روند توسعه پایدار در جمهوری اسلامی ایران خواهد داشت. درواقع وظیفه اعمال سیاست هماهنگ و جامع حمل و نقل و توسعه، تجهیز و گسترش، نگهداری و ایجاد تأسیسات زیربنایی را عهده دار است، به همین دلیل ایجاب می نماید تا از تمام ظرفیت ها، توانایی ها، تجارب و تخصص در جهت پیشبرد اهداف و مأموریت های مذکور، هوشمندانه بهره برداری شود.

سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای ، یکی از اساسی ترین حوزه های درگیر در وظایف این وزارتخانه استراتژیک است که بطور عام مسئولیت ساماندهی در زمینه بهره برداری و نگهداری از شبکه راه ها و تدوین برنامه های حمل و نقلی ایمن، روان و اقتصادی را داشته و به تنهایی سهمی 85 درصدی در حمل و نقل کشور را به خود اختصاص داده و دارای مجموعه ای است متشکل از:

- 1- انواع راه ها (آزادراه - بزرگراه - راه های اصلی - راه های فرعی و ...) و مرکز کنترل و پایش راه ها و جاده های کشور .
- 2- انواع پایانه ها (کالا - مسافر - مرزی - مجتمع های رفاهی - پاسگاه ها - راهدارخانه ها و ...)
- 3- انواع ناوگان حمل و نقل عمومی (باری - مسافری)
- 4- مراکز مهم تولید و جذب بار و مسافر (بنادر - نقاط مرزی - قطب های صنعتی و معدنی و ...)
- 5- انواع ماشین آلات و تجهیزات راهداری .

الزامات، سیاست‌ها و فعالیتهای اساسی تحقق اهداف توسعه حمل و نقل جاده‌ای به صورت متمرکز در قوانین بالادستی از جمله قانون برنامه ششم توسعه تصریح شده است. اساسنامه سازمان که مأموریت‌ها و وظایف اصلی را تبیین می‌نماید و با برنامه‌های سالیانه مصوب مجمع، راهکارهای اجرایی را در قالب برنامه‌ها و بودجه هر ساله مشخص می‌کند، ولیکن به جهت تسریع و تأکید، برنامه‌های پیشنهادی ذیل موردتوجه و اولویت قرار می‌گیرد:

الف- یکی از مهم‌ترین محورهای توسعه در جوامع بشری، حمل و نقل هر کشور است. بی‌توجهی به آن، توسعه را با مشکل مواجه نموده، باعث می‌شود تا هم سلامت مردم به خطر افتاده و هم سرمایه‌های اقتصادی و انسانی جامعه از بین برود و همین ضرورت کافی است تا در جهت رفع معضلات و "نوسازی بخش حمل و نقل کشور" گامی اساسی برداشته شود و اقداماتی اساسی نظیر: "اصلاح ساختار اداری، تهیه و استقرار ابر سامانه مغزافزاری دکترینال مبتنی بر علوم نو ترکیب و هوشند سازی تمامی فرآیندهای مرتبط با صنعت حمل و نقل جاده‌ای، ایجاد دفتر سیاسی در ساختار اداری سازمان راهداری به منظور رصد و پایش تحرکات منطقه‌ای تأثیر گذار بر امر ترانزیت و تردد وسایل نقلیه خارجی عبوری از کشور، ارتقاء سطح علمی و مهارت‌های شاغلین، نوسازی و کاهش سن ناوگان با خروج وسایل نقلیه مستهلک و فرسوده از چرخه حمل و نقل عمومی کشور به همراه تدوین و اتخاذ تدابیر اقتصادی که متضمن جایگزینی وسایل نقلیه نو، با کیفیت عالی و مطابق با استانداردهای روز دنیا باشد همچنین زمینه‌های ایجاد توازن میان عرضه و تقاضا کالای آماده حمل و ظرفیت بارپذیری را در بازه زمانی معین فراهم آورد (طرح ملی نوسازی ناوگان جاده‌ای کشور بالاخص باری، میبایست دارای پیوست فرهنگی و اقتصادی متقن و مستدل باشد)، جذب حداکثری سرمایه‌های بخش خصوصی و واگذاری امور تصدی گرایانه، کاهش قیمت تمام‌شده خدمات حمل و نقل، بهبود ایمنی و افزایش ضریب رفاه و آرامش مسافران و بهره‌برداران از جاده‌ها، استفاده حداکثری از ظرفیتهای اقتصادی وجود در سطح جاده‌ها و حورهای مواصلاتی به منظور اشتغال زایی پایدار - کمک به حفظ محیط زیست و افزایش سهم حمل و نقل در GDP، کاهش دوره بازگشت هر گونه سرمایه گذاری در حوزه حمل و نقل، توسعه سهم بازار، بهره‌گیری بهتر از امکانات و تجهیزات سخت افزاری، توجه اساسی به پژوهش، مطالعات، تحقیقات و آموزش، اقتصادی کردن حمل و نقل و تکریم ارباب رجوع و تهیه و تبیین حقوق شهروندی ناوبران وسایل نقلیه باری و مسافری خطوط برون شهری با هدف ارتقاء پایدار وضعیت معیشت و جایگاه اجتماعی خانواده بزرگ حمل و نقل جاده‌ای به عنوان سربازان گمنام جبهه اقتصادی کشور (با حمایت از اتحادیه‌های کامیونداران و رانندگان کشور

جهت تاسیس صندوق ذخیره ریالی و ارزی)، در سرلوحه فعالیت‌های مدیران قرار گیرد".

ب- انجام هریک از موارد ذکرشده، نیازمند "توسعه ظرفیت مدیریت و نوسازی نظام‌های مدیریتی" به معنی بهبود، بهسازی و تصحیح فرآیندها، روش‌ها، ساختارها و سیستم‌های مدیریتی و افزایش توانمندی‌ها و ظرفیت‌های عملکردی است. در عصری که همه چیز سریعاً در حال تغییر است، نظام‌های سنتی مدیریتی و روش‌ها و ساختارهای کهنه و قدیمی جهت پاسخگویی به نیازها و خواسته‌ها کارساز نیست و لذا نوسازی نظام‌های مدیریتی که بعد "نرم‌افزاری" را مهیا نموده و در کنار نوسازی ناوگان که بعد "سخت‌افزاری" را تأمین می‌نماید، از اساسی‌ترین راهکارهای توسعه بخش حمل و نقل و استقرار یک سیستم حمل و نقل هوشمند است.

ج- به منظور جریان صحیح، مستمر و مطلوب حمل و نقل در جاده‌ها، نگهداری و بهسازی زیرساخت‌های موجود (باتوجه به کمبود شدید منابع مالی) در اولویت قرار گرفته و برحسب تقاضای حمل و نقل، احداث طرح‌های جدید نیز مدنظر باشد. ضمن اینکه پروژه‌های در دست اجرا مجدداً مورد بازنگری قرار گرفته و فعالیت‌های غیرضروری و فاقد توجیه و تقاضای حمل و نقلی حتی‌الامکان متوقف و یا کاهش می‌یابد.

د - علاوه بر موارد فوق‌الذکر، مشخصات برنامه‌های اساسی ذیل در اولویت قرار می‌گیرد:

1- ایمن‌سازی جاده‌ها، استفاده حداکثری از ظرفیتهای بالقوه و بالفعل آشکار و پنهان اقتصادی موجود در جاده ها و محورهای مواصلاتی، بالاختص در شریانهای ترانزیتی و مسیرهای بین المللی، کاهش تصادفات و تلفات جاده‌ای، و ارتقاء ایمنی در شبکه راه‌ها با فعال‌سازی مؤثر کمیسیون ایمنی راه‌ها و توجه خاص به هوشمندسازی حمل و نقل با بکارگیری فناوری‌های نوین و ابر سامانه های مغزافزاری مبتنی بر علوم نو ترکیب و مهندسی محتوای مدیا .

2- نوسازی ناوگان فرسوده حمل و نقل عمومی جاده‌ای و کاهش مصرف سوخت و انرژی، و حمایت در جهت راه‌اندازی مرکز ملی نوسازی ناوگان با مدیریت بخش خصوصی و تشکلهای صنفی .

3- برون‌سپاری فعالیت‌ها، تقویت و توسعه، توانمندسازی و ساماندهی مجدد تشکلهای وسیع صنفی، علمی و تخصصی و اتحادیه‌های تعاونی حمل و نقل و رانندگان کشور، تعامل و ایجاد ارتباطی قوی، دائمی، حرفه‌ای و انسجام‌یافته با هر یک از آنها

4- توجه جدی به کریدورهای بین المللی و استفاده حداکثری از جایگاه ژئو استراتژیکی، ژئو پلیتیکی و ژئو اکونومیکی ایران در منطقه و جهان در راستای بهره برداری اقتصادی

همچنین تقویت دیپلماسی عمومی و روابط سیاسی با کشور های همسایه (هر یک از رانندگان خطوط بین المللی کشورمان ، میتوانند سفیران پیام صلح و دوستی مردم و دولت ایران به سایر ملل باشند و از وسیله نقلیه خویش به عنوان یک موزه سیار جهت انعکاس آداب و فرهنگ مادی و معنوی اصیل ایران استفاده نمایند) - توسعه ترانزیت و حمل و نقل بین المللی بعنوان بزرگترین ثروت ملی و طبیعی بعد از نفت، تعامل و هماهنگی بیشتر بین ارگان ها، فعال سازی کمیته توسعه ترانزیت و ایجاد دفتر سیاسی در ساختار اداری سازان برای رصد و پایش تمام تحرکات منطقه ای و جهانی که به هر نحوی از انحاء بر روی ترانزیت و میزان وچگونگی تردد وسایل نقلیه عبوری از کشور تاثیرات مثبت و یا منفی میگذارد) ، بکارگیری تکنولوژی های نوین و رفع موانع و بهره گیری از تمامی ظرفیت ها و همکاری های منطقه ای و بین المللی، شرکت فعال در مجامع جهانی و رفع نواقص قانون حمل و نقل و عبور کالاهای خارجی

5- جلب و جذب مشارکت بخش غیردولتی در زیربناها و ناوگان، با تشکیل شورای عالی سرمایه گذاری در حمل و نقل و بهره گیری حداکثری از صندوق تازه تاسیس حمل و نقل کشور .

6- حمایت از راه اندازی مراکز هماهنگی خدمات و لجستیک توسط بخش غیردولتی

7- افزایش میزان جابجایی کالا و مسافر در حمل و نقل داخلی و بالا بردن سهم جابجایی کالا در کریدور های ترانزیتی و ارتقاء بهره وری در حمل و نقل جاده ای .

8- تأسیس و راه اندازی بانک تخصصی حمل و نقل با حمایت دولتی و مدیریت دست اندرکاران حمل و نقل جاده ای (در این خصوص میتوان از ظرفیت های موجود در شرکت پست بانک ایران وابسته به وزارت ICT استفاده کرد) به منظور مدیریت بهینه و صحیح بر روی منابع مالی و درآمدهای ارزی و ریالی سازمان با هدف خلق ثروت و تولید پول و درآمدهای مضاعف و توزیع صحیح نابع در میان پروژه ها و طرحهای اولویت دار سازمان .

9- ایجاد پایانه های تعمیرگاهی جهت شبکه ای نمودن مدیریت نگهداری و تعمیر ناوگان عظیم حمل و نقل جاده ای و حذف صنایع مزاحم از مجموعه های شهری با حمایت دولتی و سرمایه گذاری بخش خصوصی.

10- تدوین و تهیه قانون جامع خصوصی سازی در حمل و نقل جاده ای .

11- اتخاذ و پیاده سازی تدابیر مدیریتی در خصوص رتبه بندی و تجمیع شرکتهای حمل و نقل کالا و توانمند سازی هر یک از مجموعه های به وجود آمده همچنین تهیه و ارایه دستورالعملهای فنی برای تشکیل ناوگان تخصصی برای حمل محمولات و کالاهای مختلف با مختصات فنی و فیزیکی خاص خویش نظیر کالاهای صنعتی - انواع محصولات کشاورزی - باغی و دامی

، سموم شیمیایی و ؛ افزایش حدود و اختیارات تشکلهای، کانونها و اتحادیههای صنفی استانی و کشوری شرکت های حمل و نقل باری و مسافری و رانندگان و کامیونداران و غیره (حمایت قانونی از اصناف موصوف جهت تاسیس صندوق ذخیره رانندگان و شرکتهای حمل و نقل - رسیدگی به معیشت خانواده بزرگ رانندگان کشور و غیره) و احاله برخی از مسئولیتهای تصدی گرایانه سازمان راهداری در خصوص تاسیس شرکتهای حمل و نقل کالا و مسافر و نظارت بر عملکرد آنها .

12- تسهیل و تسریع و ایجاد زمینه ای قانونی در خصوص تاسیس شرکتهای حمل و نقل باری بزرگ مقیاس هوشمند در سراسر کشور و استفاده بهینه از ظرفیت های علمی شرکتهای دانش بنیان .

علاوه بر نکات پیشگفته، رئوس برنامه های اجرایی و اقدامات اساسی در سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای به قرار زیر است:

الف- در حوزه منابع انسانی و ارتقاء

بهره وری:

- 1- استفاده از مدیریت های علمی، ترویج شایسته سالاری و تخصص گرایی، بهره گیری از نیروهای انسانی جوان، متعهد و کارآمد و توجه به ظرفیت های علمی و مدیریتی بانوان
- 2- آموزش و توجه جدی به حفظ نیروهای ماهر و متخصص
- 3- بازسازی نیروی انسانی موجود و جذب و ساماندهی نیروهای متخصص در حمل و نقل جاده ای
- 4- توسعه و نوسازی ساختار نیروی انسانی و نظام های مدیریتی بخش حمل و نقل
- 5- ایجاد سازوکار مناسب برای تفکر جمعی و مدیریت مشارکتی.
- 6- انگیزه مند نمودن نیروی انسانی با استقرار نظام عادلانه تسهیم دستاوردهای بهره وری و حذف و امحاء مقررات و دستورالعمل های زائد و دست و پاگیر
- 7- گسترش آموزش های علمی، کاربردی و توسعه پژوهش و تحقیقات
- 8- نهادینه کردن رویکردهای علمی، پذیرش تحول و نوآوری و خلاقیت جهت باروری بیشتر نیروی انسانی
- 9- فرهنگ سازی و ترویج حرکت بهره وری
- 10- تلاش برای حفظ حقوق شهروندی و تکریم ارباب رجوع
- 11- مبارزه با فساد در نظام اداری و ایجاد بستر سالم و رقابتی با استقرار و تقویت سیستم مکانیزه هوشمند

ب- در حوزه حمل و نقل داخلی و بین المللی و

ترانزیت:

- 1- تلاش در جهت افزایش جابجایی کالا و مسافر ترانزیتی در حمل و نقل عمومی جاده‌ای و توجه جدی به موضوعات مختلف پایانه‌های رزی کشور
- 2- حضور مؤثر در عرصه‌های جهانی و رقابت جدی منطقه‌ای در ترانزیت و حمل‌ونقل بین‌المللی و افزایش سهم کشور در ترانزیت کالا و مسافر
- 3- کاهش مصرف سوخت با بکارگیری وسایل نقلیه سنگین و سبک منطبق با استانداردهای جهانی، بهبود ناوگان، نوسازی و رعایت قوانین زیست‌محیطی و حرکت فوری در راستای خروج وسایل نقلیه فرسوده باری و مسافری از چرخه حمل و نقل کشور و جایگزینی وسایل نقلیه نو اروپایی با نگرش و رویکرد اقتصادی
- 4- ارتقاء سطوح کمی و کیفی ناوگان و زیرساخت‌های جاده‌ای
- 5- ارتقاء سطح ایمنی و توسعه امداد رسانی، کاهش تلفات و تصادفات جاده‌ای از طریق مدیریت هوشمند و ایمن‌سازی زیرساخت‌های جاده‌ای
- 6- ارتقاء سطح خدمات در سازمان راهداری و عملیات حمل و نقل جاده‌ای
- 7- مدیریت منابع و دارایی‌ها به منظور افزایش بهره‌وری از امکانات و تجهیزات
- 8- تأمین مالی و توسعه سرمایه‌گذاری برای پروژه‌های در دست اجرا جهت کاهش زمان اجرا و هزینه‌های تمام‌شده پروژه‌ها
- 9- جلب مشارکت و جذب سرمایه‌های بخش خصوصی در زیرساخت‌ها و پروژه‌ها
- 10- حمایت و پشتیبانی از ایجاد و راه‌اندازی مراکز وهاب‌های لجستیکی در کشور توسط سرمایه‌گذاری بخش خصوصی
- 11- ایجاد و توسعه بانک‌های اطلاعاتی مرتبط با زیرساخت‌های حمل و نقل جاده‌ای
- 12- تقویت همکاری‌ها، حمایت و تعامل با تشکلهای صنفی، علمی و تخصصی حوزه حمل و نقل جاده‌ای
- 13- واگذاری امور به تشکلهای و بخش خصوصی و کوچک‌سازی ساختار اداری سازمان
- 14- جذب سرمایه‌های داخلی و بین‌المللی و جلب مشارکت مردم و ایجاد بستر مناسب برای خصوصی‌سازی در حمل و نقل جاده‌ای
- 15- اهتمام خاص و ویژه به اجرای تکالیف قوانین بالادستی و برنامه ششم در حمل و نقل جاده‌ای، همچنین طرح جامع حمل و نقل و مصوبات مجمع عمومی سازمان
- 16- توجه به توسعه و استفاده از فناوری جدید و دسترسی آزاد به اطلاعات و رشد دولت الکترونیک
- 17- اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، مدیریت بحران و پدافند غیرعامل در حمل و نقل جاده‌ای

- 18- توسعه و تقویت شرکت‌های حمل و نقل توانمند و بزرگ مقیاس هوشمند و ارتقاء کیفیت خدمات قابل ارائه
- 19- حمایت از احداث و توسعه پایانه‌ها، تیر پارک‌ها و مجتمع‌های رفاهی توسط بخش خصوصی و ارتقاء سطوح کمی و کیفی خدمات در پایانه مرزی کشور
- 20- ارتقاء جایگاه ترانزیت کالا و مسافر حمل و نقل جاده‌ای کشور در منطقه
- 21- ایجاد زیرساخت‌ها و سیستم‌های مناسب برای حمل و نقل سریع و ارزان و رفع انحصارات دولتی در فعالیتهای حمل و نقل جاده‌ای
- 22- توسعه زمینه‌های استفاده از بکارگیری فناوری‌های روز در امور و فعالیتهای حمل و نقل جاده‌ای
- 23- توسعه و تقویت کریدورهای ترانزیتی برای افزایش ایمنی، کاهش زمان سفر و هزینه‌های ترانزیت
- 24- هماهنگی بین دستگاه‌های تأثیرگذار، رفع موانع ترانزیت، رقابتی کردن تعرفه‌ها، حمایت از توسعه پایانه‌های لجستیکی و بنادر خشک به خصوص در مناطق مرکزی کشور، توسعه زیربناها متناسب با تقاضا و ترویج حمل و نقل چندوجهی و کانتینری، تسهیل امور مرزی و گمرکی، گسترش همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی و شرکت در مجامع سازمان‌های جهانی برای افزایش حجم ترانزیت و استفاده بهینه از موقعیت جغرافیایی کشور.

ج- در حوزه راهداری:

- 1- اولویت‌بندی و اتمام و تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام طرحهای در دست اجرا با استفاده از تکنولوژیهای روز دنیا در حوزه مصالح ساختمانی و عمرانی و تکنیکهای افزایش ضریب استاندارد و ایمنی جاده‌ها
- 2- ارتقاء مشخصات فنی، مهندسی و کیفیت زیربناها و بهسازی و مرمت آنها
- 3- سرعت بخشیدن به تکمیل طرح‌های مهم زیربنایی ناتمام
- 4- ایمن‌سازی تونل‌ها، خطکشی جاده‌ها و ساماندهی تأسیسات جانبی حاشیه راه‌ها و علائم اطلاعاتی و اخباری
- 5- آزادسازی حریم راه‌ها و تدوین برنامه راهبردی برای استفاده بهینه و حداکثری از ظرفیتهای اقتصادی موجود در

- جاده ها با اهداف اشتغال زایی - کمک به حفظ محیط زیست و جلوگیری از مخاطرات طبیعی نظیر سیل و رانش زمین
- 6- تکمیل شبکه راه ها، رشد متوازن آزادراه ها، بزرگراه ها، راه های اصلی و فرعی و روستایی
- 7- تلاش در جهت کاهش مطالبات پیمانکاران
- 8- توسعه شبکه راه ها متناسب با تقاضا و نگهداری از زیرساخت های موجود
- 9- توسعه راه های روستایی و نگهداری و ایمن سازی آنها
- 10- شناسایی و رفع نقاط و مقاطع پرحادثه (حادثه خیز) و ایمن سازی و نصب علائم در راه ها
- 11- اقتصادی نمودن هر گونه فعالیت در حوزه راهداری، به منظور استفاده از توان بخش غیردولتی در نگهداری راه ها با نگرش علمی و مهندسی در امر نگهداری (واگذاری وظیفه مهم و خطیر راهداری به بخش های خصوصی مقتدر و توانمند داخلی و عنداللزوم سرمایه گذاران و شرکت های واجد شرایط و متخصص خارجی)

و من الله التوفیق
ناصر شریفی مطلق
آسیب شناس و کارشناس ارشد علوم اجتماعی
کارشناس ارشد و تجربی حمل و نقل جاده ای

مهر ماه سال 1400 هجری شمسی

شماره تلفن تماس : 09125659167